

Wijzer Onderwijs: Aandachtstekort- en Gedragsstoornissen (per 1 april 2008)

Een praktische aanpak van het onderwijs aan leerlingen met aandachtstekort- en/of gedragsstoornissen

Het gedrag van leerlingen met ADHD en/of gedragsstoornissen als ODD en CD is soms moeilijk te

begrijpen. In de praktijk is het dan ook vaak lastig om het onderwijs af te stemmen op de specifieke behoeften van deze leerlingen. Leerkrachten kunnen zich bij de aanpak van deze leerlingen machteloos en incompetent voelen.

Gelukkig is er nu, na het succes van *Wijzer Onderwijs: Autisme*, *Wijzer Onderwijs: Autisme VO* en *Wijzer met Ouders*, de map *Wijzer Onderwijs: Aandachtstekort- en Gedragsstoornissen*.

Wijzer Onderwijs: Aandachtstekort- en Gedragsstoornissen bevat allerlei praktische handreikingen om het onderwijs voor deze leerlingen beter toegankelijk te maken. Het materiaal is bestemd voor zowel het regulier als het speciaal (basis)onderwijs. De map is te gebruiken door alle professionals binnen het basisonderwijs, zoals leerkrachten, intern begeleiders, (ortho)pedagogen en schooldirecties. De map bestaat uit de volgende onderdelen:

- **ADHD-Wijzer en ODD/CD-Wijzer** geeft achtergrondinformatie over leerlingen met aandachtstekort- en /of gedragsstoornissen, wat inzichtelijk wordt gemaakt met een groot aantal praktijkvoorbeelden.
- **Klassen-Wijzer** geeft adviezen en tips voor de lesorganisatie in de vorm van checklists. Deze bieden een groot aantal tips voor het verduidelijken van de ruimte, de tijd, de activiteit en de omgang. Met behulp van de checklists is na te gaan in hoeverre de eigen klassensituatie geschikt is voor het onderwijs aan leerlingen met aandachtstekort- en/of gedragsstoornissen. Bovendien kunnen de tips veelal op eenvoudige wijze in de groep worden ingevoerd.
- **Methodiek-Wijzer** is het kader waarbinnen de tips uit de *Klassen-Wijzer* worden uitgevoerd. De *Methodiek-Wijzer* besteedt aandacht aan verschillende aspecten van de schoolorganisatie die aanpassing behoeven wanneer een leerling met een aandachtstekort- en/of gedragsstoornis wordt toegelaten.
- **Organisatie-Wijzer** geeft aan hoe de verschillende *Wijzers* op school kunnen worden ingevoerd, en is bedoeld om de aanpak op school en thuis af te stemmen. Aandachtspunten in deze *Wijzer* zijn onder meer visie en beleid, interne en externe communicatie, het schoolgebouw.

 Uit: Klassen-Wijzer, checklist voor 'Opdrachten en taken'

Leerlingen met ADHD hebben moeite om het overzicht over een taak te houden en om hun aandacht bij de taak te houden. Leerlingen met ODD of CD hebben weinig motivatie voor de taak en dwalen daardoor met hun aandacht van de taak af. Door opdrachten overzichtelijk, eenduidig en gevarieerd te maken, vinden de leerlingen het werk niet saai en gaan ze er enthousiaster mee aan de slag. Wanneer leerlingen verantwoordelijk kunnen zijn voor een opdracht of een taak en deze goed kunnen uitvoeren, is dat positief voor hun zelfbeeld.

Tip	Uitleg	☒
Houd taken overzichtelijk.	Deel een grote taak op in haalbare doelen door deelstappen te maken. Ook kan de leerling of leerkracht een deel van een werkblad met een kaart afdekken. Bij rekensommen kunt u eventueel plussommen rood en minssommen blauw kleuren.	
Beloon tussenstappen bij grote opdrachten.	Beloon tussenstappen door leerlingen een aantrekkelijk stencil te geven waarop ze voor elke tussenstap die ze hebben afgerond een plaatje kunnen inkleuren. Een alternatieve vorm van beloning is dat de leerling na elke tussenstap naar de leerkracht mag lopen om de volgende tussenstap te vragen.	
<div data-bbox="266 1039 354 1093" style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 2px; display: inline-block;">ADHD</div> Bied stimulerende taken aan.	Leerlingen maken minder fouten in stimulerende taken en maken deze vaker af. Zorg er dus voor dat de leerlingen niet onder hun niveau werken. Extra stimulatie kan door het gebruik van kleurrijk materiaal, door taken waarbij de leerling moet reageren met een beweging (op een knop drukken) en opdrachten waarbij de leerling onmiddellijk feedback krijgt, bijvoorbeeld door gebruikte maken van de computer.	
<div data-bbox="266 1292 354 1346" style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 2px; display: inline-block;">ODD CD</div> Bied taken op niveau aan.	Leerlingen zijn erg onzeker over hun eigen prestaties. Laat ze succeservaringen opdoen door ze taken op of iets onder hun niveau aan te bieden. Zorg ervoor dat de leerling deze taken niet snel afraffelt maar ze goed uitvoert.	
Zorg ervoor dat werk dat de leerling nog moet maken en werk dat de leerling gemaakt heeft, duidelijk van elkaar gescheiden worden.	De te maken werkjes worden bijvoorbeeld uiterst links, bijvoorbeeld op de plank boven de tafel, klaar gezet. Zodra de leerling zijn werkje heeft afgerond, zet hij het werkje uiterst rechts weg, eventueel in een bak. Op deze manier is duidelijk welke werkjes de leerling heeft gedaan en welke hij nog moet maken. Een andere vorm is het gebruik van (brieven)bakjes, waarin het te maken werk (<i>nog-te-doen-bakje</i>) en het gemaakte werk (<i>klaar-bakje</i>) worden gescheiden van elkaar. In een multomap wordt de scheiding tussen gemaakt en nog te maken werk aangegeven door een tabblad.	
<div data-bbox="266 1762 354 1816" style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 2px; display: inline-block;">ADHD</div> Geef de leerling alleen het materiaal dat hij daadwerkelijk nodig heeft.	Geef de leerling bijvoorbeeld alleen de hoeveelheid kralen die hij moet rijgen. Het is voor de leerling zichtbaar dat de taak klaar is als alle kralen op zijn. Bij werkbladen wordt alleen het werkblad dat de leerling moet maken aangeboden, bijvoorbeeld in een hoes. Kan de leerling dit goed aan dan is het mogelijk om meerdere werkbladen aan te bieden, bijvoorbeeld in een map. Hierin moet duidelijk worden aangegeven tot waar de leerling moet werken. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een streep of door middel van een tabblad.	